

Monnickendam, 13 mei 2025

Raadsnummer: 102-481
Zaaknummer: 10616-2025

Portefeuillehouder: Marian van der Weele
Contact via: Control (OOV)

Wettelijke grondslag voor raadsbevoegdheid: artikel 35 van de Wet gemeenschappelijke regelingen

Aan de Raad

Onderwerp: Zienswijze jaarstukken 2024 en ontwerpbegroting 2026 Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland

Voorstel

1. Kennis te nemen van de voorlopige jaarstukken 2024 van de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland.
2. In te stemmen met de bijbehorende conceptzienswijzebrief.

Inleiding

Het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland (VrZW) heeft op 24 maart 2025 de ontwerpbegroting 2026 voorlopig vastgesteld. Op grond van artikel 22 van de Gemeenschappelijke Regeling (begrotingsprocedure) krijgen de raden van de deelnemende gemeenten de mogelijkheid een zienswijze in te dienen. In juni 2025 worden de zienswijzen betrokken bij de definitieve vaststelling van de begroting.

Argumenten

In 2026 staat de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland (hierna: VrZW) voor diverse strategische ontwikkelingen. De crisisbeheersing wordt toekomstgericht versterkt, waarbij de focus ligt op landelijke en interregionale informatiedeling en een grotere inzet bij langdurige en nieuwe crisisvarianten. Dit komt voort uit bestuurlijke afspraken. Sinds 2023 is structurele financiering vrijgemaakt voor een robuustere crisisaanpak.

Verder vindt er een verschuiving plaats van regelgerichte naar risicogerichte advisering, onder andere in het kader van de implementatie van de Omgevingswet. Dit vereist investeringen in kennisontwikkeling, samenwerking en data gestuurde toezichtmethoden. Op brandveiligheid wordt gericht ingezet door meer data gedreven prioritering, waarbij inspecties worden geoptimaliseerd om risicolocaties effectiever te controleren.

Ook de brandweezorg wordt toekomstbestendig gemaakt door investeringen in technologie, opleiding en duurzaamheid. Innovaties zoals drones en blusrobots worden verkend om de brandweerorganisatie flexibeler en efficiënter te maken.

De economische factoren, zoals stijgende kapitaallasten door technologische vernieuwing en inflatie, zorgen voor financiële uitdagingen. Er wordt onderzocht hoe deze kosten beheersbaar kunnen blijven zonder de operationele slagkracht te verminderen.

Kanttekeningen

De begroting voor 2026 sluit met een negatief saldo van € 1,6 miljoen. Dit komt doordat in de miljoenennota het Rijk een korting heeft doorgevoerd van 10% op de BDuR. Dit zorgt voor een tekort van € 650.000,- vanaf 2026 voor de VrZW. Verder is in de financiering van fase 1 van toekomstbestendige brandweezorg rekening gehouden met een aanvullende bijdrage van het Rijk (€ 0,5 mln. in 2025 en ruim € 1 mln. vanaf 2026). Bij het onverhoopt uitblijven van de aanvullende rijksbijdrage wordt in 2025 de uitvoering van toekomstbestendige brandweezorg getemporiseerd en vanaf 2026 mogelijk heroverwogen. De Voorjaarsnota 2025 van het kabinet heeft nog geen zal duidelijkheid gegeven inzake het terugdraaien van deze korting van 10% op de BDuR voor de rampenbestrijding en crisisbeheersing. De VrZW is genooddaakt om in haar bezuinigingsscenario's nog steeds rekening te houden met deze korting.

Taakstelling 5% en beoordeling scenario's

Bij brief van 23 juli 2024 is er een verzoek ingediend door de wethouders financiën, namens de colleges van de deelnemende gemeenten uit de regio Zaanstreek-Waterland aan de gemeenschappelijke regeling, om rekening te houden met een 5% lagere gemeentelijke bijdrage vanaf begrotingsjaar 2026 en om scenario's voor toekomstige taakuitvoering uit te werken, gerelateerd aan de financiële ontwikkelingen. De VrZW heeft een aantal scenario's uitgewerkt.

1. Scenario A – Versterken samenwerking (voorkeursscenario AB)
 - Beoordeling: Het Algemeen Bestuur kiest unaniem voor dit scenario als koers voor de komende jaren, dit levert een besparing op van 1,8% 2026- 2028 en 3,6% 2026-2032.
 - Reden: Samenwerking levert op termijn reële doelmatigheidswinst op zonder dat de uitvoering van haar taken op het gebied van veiligheid en crisisbeheersing onder druk komt te staan.
2. Scenario's B t/m G – Taakreductie of taakverschuiving
 - het AB ondersteunt deze scenario's niet omwille van hun onomkeerbare negatieve effecten op veiligheid van onze samenleving en de crisisbeheersing.
 - Toelichting: Hoewel deze scenario's besparingen opleveren, acht het AB ze maatschappelijk onverantwoord.
 - Stoppen met brandveilig leven; risico op meer slachtoffers onder kwetsbare groepen.
 - Sluiten van brandweerposten; ondermijnt fijnmazigheid en lokale weerbaarheid.
 - Taken terugleggen bij gemeenten; leidt tot versnippering en verlies van samenhang.
 - Stoppen met jeugdbrandweer, duiktaak of vrijwilligersvergoedingen; schaadt werving, loyaliteit en slagkracht.
3. Scenario H – Temporisering verduurzaming

Het AB stelt dit scenario als enige additioneel (naast A) voor om mee te nemen in de begroting. Het tijdelijk terugschroeven van verduurzamingsmaatregelen levert een kleine directe besparing op, zonder directe impact op de veiligheid.

 - Actie: Verduurzamingsbudget wordt in 2026 ingeperkt, investeringen worden doorgeschoven.

De begroting 2026 van de VrZW, met daarin de financiële vertaling van de scenario's, zal in september 2025 worden vastgesteld.

Financiële toelichting

Iedere deelnemende gemeente betaalt een jaarlijkse voorlopige bijdrage aan de begroting van de VrZW (naar rato van het inwonertal). Het exploitatieresultaat wordt verrekend: een positief resultaat betekent een teruggave, maar bij een negatieve uitkomst moet de gemeente bijbetalen. De VrZW werkt met een sluitende, taakstellende begroting als uitgangspunt.

Voorlopige jaarstukken 2024

Financieel gezien is 2024 met een positief saldo afgesloten van € 141.252,-, ondanks stijgende loonkosten en prijsontwikkelingen. Het positieve saldo is ontstaan door lagere vergoeding vrijwilligers als gevolg van minder incidenten in 2024, gerichte vacaturesturing en incidentele aanvullende baten. De VrZW stelt voor het positieve saldo toe te voegen aan de algemene reserve om de solvabiliteitsratio te verbeteren. Het versterken van de solvabiliteitsratio draagt bij aan de langetermijnbestendigheid van VrZW en zorgt het ervoor dat de organisatie flexibel en wendbaar blijft, zelfs in een financieel onzekere toekomst.

Ontwerpbegroting 2026

De begroting van VrZW voor 2026 bedraagt afgerond € 49 miljoen. Het budget van VrZW wordt gevormd door de bijdrage van het Rijk in de Brede doeluitkering Rampen (BDUR) en de bijdragen van de gemeenten. De gemeentelijke bijdrage is geïndexeerd met 4,8% in 2026. Verwacht wordt dat de kapitaallasten in de meerjarenbegroting zullen oplopen door investeringen in technologie en de kosten van toekomstige investeringen. De begroting 2026 van VrZW volgt het beleidsplan 2025-2028.

Gemeentelijke bijdrage 2026

De gemeentelijke bijdrage 2026 voor Waterland is volgens de begroting € 2.047.826,-. Er is in de Programmabegroting 2025 van Waterland voor 2026 een bijdrage begroot van € 1.828.201,-. De bijdrage aan de VrZW in de Programmabegroting 2026 dient hiervoor te worden verhoogd met € 219.625,-.

Communicatie

Nadat de gemeenteraad de zienswijze heeft bepaald wordt het Dagelijks Bestuur van de VrZW daarvan in kennis middels bijgaande brief zodat de reactie bij de besluitvorming over de jaarrekening en ontwerpbegroting in het AB kan worden meegewogen.

Burgemeester en wethouders,

drs. E.G.H. Dijk MPM
gemeentesecretaris/algemeen directeur

drs. M.C. van der Weele
burgemeester

Bijlage(n):

1. Brief over de voorlopige jaarstukken VrZW 2024;
2. Voorlopige jaarstukken VrZW 2024
3. Brief over de ontwerpbegroting VrZW 2026
4. Ontwerpbegroting VrZW 2026
5. Conceptbrief zienswijze